СВОБОДА
УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 50. Джерзи Сити, Н. Дж., четвер, 3. марта, 1927. VOL. XXXV. No. 50. Jersey City, N. J., Thursday, March 3. 1927. THREE CENTS

ТАЙНА ОТОЧУЄ НОВУ НОТУ ДО МЕКСИКА

ДЕПАРТАМЕНТ СТЕЙТУ ВИСИЛАЄ ЩЕ ОДНУ НОТУ, АЛЕ ДЕРЖИТЬ ЇЇ В СТРОГІЙ ТАЙНІ.

ВАШИНГТОН, 1. марта. — Департамент стейту заявив, що він вислав до мексиканського уряду нову ноту. Департамент стейту не подає змісту сеї ноти, ні навіть на нього не натякує; дає однак до зрозуміння, що нота ся незвичайно важна.

Рівночасно діються другі важні події. Телес, мексиканський амбасадор, котрий недавно вернув до Мексика, тепер чим скорше вертає до Вашингтону.

Ціла столиця шумить здогадами про зміст ноти. Припускають навіть, що нота не відноситься до нафтових законів.

ОБСТРУКЦІЯ В СЕНАТІ.

РІД З ПЕНСИЛВЕНІЇ ВЕДЕ ОПОЗИЦІЮ ПРОТИ СЛІДСТВ НАД ВИБОРАМИ.

ВАШИНГТОН, 1. марта. — В сенаті велася нині добре зорганізована обструкція, на чолі котрої стоїть сенатор Рід з Пенсилвенії. Обструкціоністи хочуть добитися того, щоби сенат перестав розсліджувати видатки партій на вибори.

Слідство в сій справі веде тепер спеціяльний комітет, на чолі котрого стоїть знова сенатор Рід з Мезуре.

Суперечка за се питанне заповідається дуже завзята. Сенатори побоюються, що вона забере сенатови богато дорогого часу.

НАВІТЬ ПРЕЗИДЕНТ КУЛИДЖ СУМНІВАЄТЬСЯ В ДОСПІХ РОЗОРУЖНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

ВАШИНГТОН, 1. марта. — Президент Кулидж ще не зрікся дальших заходів до доведення розоружної конференції великих морських держав, але він самий має поважні сумніви, чи варта сі заходи далі провадити. Як він висказався перед провідниками палат конгресу, конференція не має великих шансів на успіх, коли до участи в ній не зголосилися ні Франція ні Італія.

Колиб конференція навіть відбулася, то вона, як здається, мусїлаби обмежитися самою дискусією, а ухвал ніяких не переводити.

КЕРЕНСЬКИЙ ПРИЇЗДЖАЄ ДО АМЕРИКИ.

НЮ ЙОРК, 1. марта. — На англійськім кораблі Олимпику проїзджає завтра в Америку Александер Федорович Керенський, що був премієром тимчасового російського уряду аж до приходу большевиків у жовтни 1917. року.

По жовтневій революції Керенський утік з Росії за границю, де займався пропагандою проти большевиків. З Олимпика видав він заяву, що до Америки приїзджає „в інтересах дійсної волі" для народа в Росії. Він заявляє свою опозицію проти большевиків і монархістів.

Російські монархісти уже попередили його приїзд, представляючи його за слабого політичного провідника, який передовсім завинив в тому, що большевики захопили уряд.

МОСКОВСЬКИЙ ІНЖИНЕР БУДУЄ ЛІТАКИ ДЛЯ ПОДОРОЖИ ПОНАД ОКЕАН.

ГАРДЕН СИТІ, Лонг Айленд, 1. марта. — Російський інжинер Сікорський таки не покидає своїх намірів виставити літак, здібний до перелету понад Атлянтійський океан. Він вибудував тепер уже два літаки системи Фока, на яких він незадовго має знова пробувати свого подвигу.

Всі попередні проби в тому напрямі кінчилися нещасливо. Послідне зусилля покінчилося дня 1. липня 1926. дуже трагічно, бо літак тоді займився та згорів, при чому погоріли два летуни.

ЧИСЛО СМЕРТЕЛЬНИХ ВИПАДКІВ ВІД АВТІВ РОСТЕ.

ТРЕНТОН, Ню Джерзі, 1. марта. — Стейтовий комішенер моторового руху подає до публичного відома вислід своїх розрахунків про стан нещасних випадків від автомобілів на дорогах сього стейту. Показується з розрахунку, що число випадків постійно зростає. В році 1926. згинуло в стейті Ню Джерзі від автів 856 осіб, а за 9 послідних літ разом 5,555 осіб.

Велике число випадків комішенер приписує пияньству шоферів. Через пиятику досі відобрано 2,147 лайсенсів. Комішинер радить завести спеціяльні суди для судження ріжних злочинів, получених з їздою автомобілем.

ЗЕЛІЗНИЧІ РОБІТНИКИ СВІДЧАТЬ ПРО СВОЄ ВБОЖЕСТВО.

НЮ ЙОРК, 1. марта. — Перед федеральною арбітраційною радою відбувалося тут нині переслуханне в справі домагання робітників залізниці Ню Йорк Сентрел піднести їх робітничу заплату о 12 процентів. На переслуханню стануло богато свідків, які зізнавали про тяжке положенне сих робітників, доказуючи, що робітнича заплата, яку вони дістають від зелізниці, не вистарчає на відповідний прожиток родини з 5 осіб.

БОРОНИВСЯ ПЕРЕД НАПАДОМ, ПОСТРІЛЯВ НЕВИННИХ.

НЮ ЙОРК, 1. марта. — Трох зоружених мущин напало на одну фабрику штанів, коли в ній було кромі властителя 125 робітників, з котрих половина дівчата. Розбишаки забрали всю готівку в сумі 3,300 долярів та дорогоцінностий на суму $900 та вибігли на вулицю. Один з властителів пірвав револьвер та пустився за ними в погоню. Діставшися на вулицю, став стріляти до втікаючих. Злодії втекли, а властитель поцілив двох невинних прохожих.

НОВІ ЗАВОРУШЕННЯ В МЕКСИКУ.

МЕКСИКО, 28. лютого. — Коли Гвадалахари починають нанові рухати банди повстанців. Вчера одна така банда напала на одну фарму коло Айо дель Чіко та вбила фармера. Відтак ті самі люди напали на американську фарму коло Ля Барка та зрабували 30 коний.

НАЙБІЛЬШИЙ ДІЗЕЛЬОВИЙ МОТОР.

ЖЕНЕВА, 28. лютого. — В Трієсті покінчено будову найбільшого і найсильнійшого дізельового мотору. Є він на 12 метрів високий, а на 14 широкий і має силу 20,000 коней. Збудовано його для нового корабля Сатурнія, який буде курсувати між Европою а Америкою.

ХРЕСТИКОВА ЗАГАДКА ДЛЯ ДИПЛЬОМАТІВ.

Німецький уряд і англійські дипльомати мають малий клопіт. Не так з політикою, як з формою чемности. У Берліні призначений новий англійський амбасадор Ліндсей. Згідно з традиційною звичкою такого нового амбасадора представляє иншим амбасадорам т. зв. „декан дипльоматичного корпусу" у даним місті. Тимчасом цим „деканом" у Берліні є представник радянського уряду „товаріщ" Крестінський. Англійському амбасадорові не в смак іти під сальонову опіку такого ворога етикети. І тепер усі мають „хрестикову загадку".

БАНДИТИЗМ У РОСІЇ.

Помимо того, що совітське правительство карає смертю всіх бандитів, котрі нападають і рабують населенне, бандитизм в Росії так поширився, що став нині найбільшою народньою язвою і нещастєм.

Недавно в Рязаню, коло Москви, бандити в ціли зрабовання 60 рублів замордували якогось Теодора Куніна, його жінку і пятеро дітий. В Таганрозі група професіональних збуїв убила і обрабувала до 150 селян. Кількох з банди зловлено і на слідстві показалося, що „товариші" з міста, обрабувавши і убивши „товариша" селянина, привязували його до коня або воза і, виволікши в поля, лишали на добичу диким звірям і птахам.

АМНЕСТІЯ В РАД. СОЮЗІ?

По звідомленням польських часописів, правительство Радянського Союзу приготовляє амнестійний декрет для еміграції. Цей декрет обійме три категорії емігрантів: 1) представників вільних професій; 2) всіх безпартійних; 3) меншевиків.

КРАДУТЬ, ЗАКИ ЩЕ Є ЩО.

В Бродах арештовано вищого урядника спіртового монополю — Поляка Гурецкого за те, що допустився грубих крадіжок ан шкоду державного скарбу. Сума сумарум вкрав Гурецкі 100,000 золотих.

ЛЮДСЬКИЙ ЗВІРИНЕЦЬ.

У місті Арнштадт (Німеччина) шлюсар Бок убив потайки різника, порізав його на куснї і вкинув до ставу. Щойно згодом злочин виявився; Бок мав зносини з жінкою вбитого. — Два 16-літні шлюсарські челядники у Бидгощі, Лайтгебер і Рисецький, убили лікаря, касіра лікарського союзу, щоби за 15,000 ограблених золотих купити собі мотоцикль. Одного засудили на 15 літ, другого на 10. — Президент Масарик помилував від кари смерти на досмертну вязницю трох злочинців, які підчас війни вбили кілька осіб і мясо їх продавали. Один з них, Иосиф Фейта, приняв цю звістку зовсім байдуже і підписав протокол. Зате другий його спільник, Дворачек, заявив, що воліє шибеницю. Його спільничка жінка не хотіла підписати протоколу, тому, що вважає себе надалі невинною. Ясно, що ці їх протести не мають юридичного значіння.

ПОСОЛ ЛУЧКОВИЧ В НАЦІОНАЛЬНІМ ЮВИЛЕЙНІМ КОМІТЕТІ.

Сего року буде Канада обходити 60-літний ювилей конфедерації, до переведення котрого парлямент назначив осібну комісію. Премієр Кінг, предкладаючи листу членів комісії, влучив до неї і нашого посла, п. М. Лучковича, про котрого сказав таку замітку: „Я позволю собі сказати, що п. Лучкович є одним з перших послів, репрезентуючий велике число горожан з чужих країв, котрі зістали натуралізованими Канадійцями, і я думаю, що його імя в комітеті заапелює до богато наших натуралізованих горожан".

ВЕЛИКА ВАРТІСТЬ СОЛОМИ.

Спосіб виробу паперу з соломи піднесе вже не мало її вартість, але коли досліди ученого хеміка Гаррісона з Ню Йорку будуть удосконалені, то тона пшеничної соломи або вівсяної буде варта $250. Після його найновіщих дослідів з соломи буде можна продукувати газоліну для автомобілів, трутину на мухи і насікоми, фарбу на дахи будинків і ще дечого більше.

ПОСТИВ ЧЕРЕЗ 35 ДНІВ.

В Лос Анджелес, Каліфорнія, замкнено до вязниці якогось Робінсона, що розкидав літературу проти мілітаризму. Щоби звернути увагу, що його незаконно замкнули, Робінсон зачав голодовий страйк, не приймаючи жадної поживи через 35 днів. Власти звільнили його від кари, а коли він вийшов, важив 41 фунтів менше, як в дни арештовання.

ПРЕДСКАЗУЮТЬ ШИРОКУ ЕМІГРАЦІЮ.

В наслідок непевних часів іміграційні офіси в Англії обляґає день-денно ціла армія молодих людий, що хочуть виїхати за море, головно до Канади. Предсказують, що Канада побачить сего року таку велику іміграцію з Англії, якої не було в її історії.

КОНВЕНЦІЯ КАНАДІЙСЬКОГО ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА.

Перед двома тижнями відбулася в Едмонтоні в готели МекДоналд конвенція Канадійського Червоного Хреста альбертійської дивізії, в якій взяло участь поважне число делегатів з провінції, а між тим і кількох українських, з котрих були: п-ні М. Зварич з Вегревіль, п-ні К. Яхніцька з Мондер, п. О. Кузик з Чіпмен, п. Дм. Мотика з Чіпмен, п. Підручний з Вегревіль, п-ні Раґаговська, п-ні П. Будник, п. Плавюк і п. Остриженюк Н. з Едмонтону.

П. Плавюк, організатор і подорожуючий інструктор Ч. Х., виголосив на конвенції дуже гарну промову про розвій Ч. Х. між Українцями в Альберті.

ВЕЛИКА БУРЯ У СХІДНІЙ КАНАДІ.

Від суботи, 19. лютого, панують в Онтаріо такі бурі і заметілі, яких не тямить історія тієї провінції. Дороги так позасипало, що ніхто не може переїхати і бизнеси по містах та місточках зовсім станули. Упало 16 цалів свіжого снігу, котрий загнало в рови і вивози цілими горами.

НЕ ПОПЛАЧУЄТЬСЯ ПОКИДАТИ ЧОЛОВІКА.

Головний суддя Саймонс (в Едмонтоні, Канада) видав вирок, котрий дав Костеви Федорукови з Тю Гіллс, 60-літному фармерови, судову сепарацію від його жінки Марії, признав йому 7-ро дітий та признав маеток чоловікови. Після протоколу виказано, що жінка покидала його кілька разів та послідний раз покинула його 1921 року. Федоруки були жонаті 30 літ.

„АКТУАЛЬНА" ЛІТЕРАТУРА.

З чужинських часописів вичитуємо звістку, що кількох визначних письменників пише тепер повісти на дуже актуальну тему спірітизму. До них належить англійський письменник Велс, який саме скінчив велику суспільно-фільософічну повість, і еспанський Бляско Ібанес. Майже одночасно зачуваємо, що з наших галицьких авторів Антін Крушельницький пише повість „Еретик", а Осип Турянський комедію „Раби".

ЗА МАРНЕ ЯЙЦЕ ЗАБИВ ЧОЛОВІКА.

В однім селі в Бучаччині замордував селянин Василь Дмитрух свого шваґра, 12-літного Северка Микуляка за те, що той любив потягнути собі яєчко на папироси.

ЯКОЮ СИЛОЮ Є В ДІЙСНОСТИ ПАЛЕСТИНА?

Це бачимо хочби по числі населення цього краю. І так, після останньої конскрипції має Палестина 887,800 душ, а з того Жидів 180,500 душ.

НОВИЙ КУРАТОР У ЛЬВОВІ.

Бувший краківський куратор Рімер, іменований львівським куратором на місце Собіньського, обіймає вже цими днями своє урядовання.

ВЕЛИКА МАЙНЕРСЬКА КАТАСТРОФА В АНГЛІЇ

ЛОНДОН, 1. марта. — В однім часі, але в двох місцевостях вибухли дві катастрофі, одна наслідком експльозії, а друга через залиття водою. Оба нещастя случилися у вуглевих копальнях і потягнули за собою 65 жертв в людях. Є ще більше засипаних землею, яких пробують ратувати.

В обох місцевостях приходило до трагічних сцен, коли виносили нещасні жертви, на які ждала родина. Алберт Буттон, 22-літний майнер, вийшовши з майни побачив, що нема його брата. Він вернув назад на місце катастрофи, щоби шукати за братом. Пішов, але вже не вернув.

ШАНГАЙ ГОТОВ ДО ОБОРОНИ.

ШАНГАЙ, 1. марта. — Англія має в місті 7.000 готового війска. Поміч з кождим днем збільшується одначе далі. Франція має 1000 моряків. Разом чужинецька армія виносить около 10.000 жовнірів. Самі китайські знатоки кажуть, що це достаточна сила, щоби оборонити Шангай, який окопаний і хоронений дротами. Другі кажуть, що 10.000 здисциплінованою армією можна підбити цілий Китай. Бо ті армії, якими оперують ріжні генерали, не мають вишколених офіцирів ні военного матеріялу, а до того вони не держаться купи. Армії переходять від одного генерала до другого. Можна їх купити за гроші враз з генералами.

Мимо сего Шангай прибрав военний вигляд. Англійське війско відбуває кождого дня параду з музикою по місті. А Китайці приглядаються тому всему. Ніхто не годен предбачити того, як розвяжуться події. Бо Китайці нарід необчислимий. Раз він витає чужинців і їм служить, щоби позбутися своїх диктаторів, які його обдирають, а другим разом готов датися пірвати комуністичним і національним агітаторам і виступити громадно проти чужинців як головних виновників хінського убожества. Така агітація може знайти прихильників, коли тільки голод збільшиться. А агітатори дають масі богачів враз з їх маєтками і склепами на грабіж. Може розіґратися тут страшна траґедія і різня. Але чи до цего прийде, ніхто не знає.

ПАРИЖ БЕЗ ГОДИННИКІВ.

ПАРИЖ, 1. марта. — Перший март застав Парижан без офіціяльних годинників, які можна добачити в Парижі на всіх вулицях і публичних будинках. Сталося це тому, що скінчився контракт міста з фірмою, яка удержувала і реґулювала годинники. Місто хоче завести модерну електричну систему того рода, що годинники будуть реґульовані Національною Обсерваторією. Це потребає одначе кілька тижнів. До того часу Париж буде без офіціяльної контролі годинників. Тішаться з того клерки, бо буде можна спізнятися.

ПЛЯМИ НА СОНЦІ ПРИЧИНОЮ СМЕРТИ.

ПАРИЖ, 1. марта. — Д-р Морис Фор повідомив Медичну Академію, що плями на сонці викликуючі не тільки заворушення в природі, викликуючи величезні бурі, але рівнож ділають погано і на людський організм. Статистика виказує, що в тім часі, коли видні плями сонця, смертність серед людей двоїться.

ФАШИСТИ ВИСТУПАЮТЬ ПРОТИ СЛАВНОГО ІСТОРИКА ФЕРРЕРО.

РИМ, 1. марта. — Пополо д'Італія, персональний орган Муссолінія, який виходить в Медіоляні, виступив з дуже острою критикою славного історика Феррера, який старався дістати паспорт на виїзд до Америки. Часопис оправдує уряд за те, що Ферреро відмовлено паспорту, бо він є ворогом фашизму а тим самим і італійського народа. Всі його писання це тільки калюмнії, кинені на італійський нарід і його минувшину. І коли Ферреро тішиться світовою славою, то це тільки завдяки цим калюмніям, які він кинув на італійський нарід. Орган Муссолінія каже далі, що Ферреро не є ні фашистом ні Італійцем. Він хоче виїхати до Америки за масонські гроші, щоби там вести пропаганду проти фашизму. Та фашисти не такі дурні, щоби на тім не пізналися.

ФРАНЦІЯ ЗБІЛЬШАЄ ФЛЬОТУ.

ПАРИЖ, 1. марта. — В найблизшім часі міністер маринарки предложить парляментови проект будови трох нових кружляків після пляну розбудови французької фльоти, який був принятий тому три роки і який повинен бути виконаний, коли Франція має бути забезпечена перед военними несподіянками. Цей новий видаток буде виносити 7,000,000.000 франків, які будуть розложені на 6 літ.

ПАПА ЗНОВА КРИТИКУЄ ФАШИЗМ.

РИМ, 1. марта. — Мимо близьких зносин Ватикану з урядом фашистів, папа вже двома наворотами критикує фашистські засади поняття держави. Тим разом не назвав він виразно імени фашистів, одначе всі знають, що це відноситься до фашистів. Папа говорив до проповідників, які призначені до проповідей підчас посту. В промові підніс, що чоловік не може бути средством для держави, бо людина, поминаючи Бога як найвисше єство, є найвисшим сотворінням на землі і нічого не може скинути його з тої позиції.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
[illegible] newspaper published daily except Sundays and [illegible]
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association. Inc
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section of the Act of October 3, 1917, authorized July 31 1918

SUBSCRIPTION RATES		ПЕРЕДПЛАТА	
Three cents a copy		Поодиноке число три centa	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates		В Джерзи Ситі і заграницею	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	[illegible]	На три місяці	[illegible]5

Кожду зміну адреси платиться 10 цен
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на [illegible] Pos[illegible]
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза
Адреса „SVOBODA", P. O. BOX 346 JERSEY CITY

ГРІЗЬБА РЕҐІСТРАЦІЇ ЩЕ НЕ МИНУЛА

Деякі американські конґресмени й сенатори ще не закинули безглуздного пляну завести в сьому краю свободи правдиво царський плян реґістрації всіх негорожан.

Про наміри сі тепер в американській пресі тихо. Від кількох уже місяців про справу не пишеться і не говориться, але в конґресі приказано конґресовій друкарні видрукувати проект такого закона, поданий його прихильниками, а таке друковання означає, що його будуть поважно трактувати.

За якийсь час, можна зовсім певно сподіватися, сей проект прийде під розвагу конґресу. Можливо, що над ним буде розведена ширша дискусія, бо хоча сей проект має деяких загорілих прихильників, має він рівночасно й немало завзятих ворогів, які його не перепустять без боротьби. Власне сі законодавці будуть підчас такої дискусії потребувати піддержки зі сторони тих кругів населення, що противляться того рода поліційним, справді царським, новостям.

Через те, як лишень у конґресі вирине проект закона про реґістрацію чужинців, рушитися повинні всі, які розуміють небезпеку з такого закона. В першім ряді покликані тут будуть промовити американські горожанські клюби, зложені з натуралізованих іміґрантів. Такі люди, що самі вийшли з поліційних країв, як з Австро-Угорщини, Польщі, Румунії, якраз можуть своїм досвідом додати немало причинків до практичности поліційної системи.

До того ще й не виключеним є, що з проектом про реґістрацію чужинців може случитися таке саме, що сталося колись з прогибіцією. Загорільці будуть його пачкувати, а горожани, яких воно буде безпосередно дотикати, будуть дивитися на се байдужно, думаючи, що він певно законом ніколи не стане.

Щоби історія з прогибіцією не повторилася, горожани мусять проявити рішучу діяльність. Їм треба зацікавитися справою, добиватися від горожанських клюбів поставити сю справу під публичну дискусію, винести відповідні резолюції та вислати їх на руки конґресмена та сенатора даного округа. Як звичайно в таких справах, не треба спускатися на других. Кожда орґанізація повинна підняти протест, а не спихати обовязок на другу.

Коли се буде зроблено, коли з усіх закутин піднесуться протести проти царщення сього краю свободи, тоді й найгорячійші прихильники поліційної системи в Америці остигнуть у своїм запалі.

„МАЛОРОСІЙСЬКАЯ АВТОНОМІЯ".

Ведучий перед в московськім україножерстві В. Шульгін всеж таки договорився до того, що щось признає й за українським народом. В 598 числі „Возрожденія" він признає, що „ідея Переяславської ради та головної її дієвої особи Богдана Хмельницького, виникне з новою силою для величезного, прекрасного краю, розположеного навкола Київа, як своєї столиці".

Заява ся по собі незвичайно замітна. Звичайно, Шульгін бідолаха не може вимовити слова „Україна". На се йому мабуть „язик прильпе к гортані", як пристало на справдішного російського чорносотенця, або взагалі русоцентриста.

Поминаючи його нічого не варті „докази", „наукові доводи" проти України, звичайні для російського імперіяліста, всеж дещо є й цікаве в міркуваннях Шульгіна. Особливо воно цікаве тому, що його не можна віднести до катеґорії тих людей, що пишуть те, що їм хочеться бачити. Такі люде часто впадають в помилки й після своїх ідей освітлюють факти. Міжтим Шульгіну на основі фактів і знання Росії доводиться писати про таку майбутню можливість, проти якої протестує вся його істота. Тому його признання набірає неаби якої ваги.

Шульгін схиляє свою голову перед російським імперіялізмом та централізмом та признає їх абсолютно потрібними для Росії та основою її величі. Він жалкує, що тепер прийшов кінець тій системі, та що на її місце прийде насильно нова система, система децентралізму. Він з сумом говорить, що той „просвещенний" централізм та абсолютизм, що могутною рукою буцімто сіяв цивілізацію з центра на всю Росію, тепер вже більше не воскресне. В майбутному Росія буде мати „замісць одного центру, царюющого над всею Росією, замісць одного ліхтаря великої сили, але всеж послабленого великими російськими віддаленнями, виникне ціла низка осередків культури й світла на місцях".

Таке признання з уст тих, що засліплено бачили лише одну можливість істнування „єдіной" централістичної держави Росії, заслуговує особливої уваги, як покажчик тих глибоких процесів, що творяться в бувшій Росії. Коли вже сліпі побачили, що безоглядному російському централізмови прийшов кінець, то це є найліпшим ствердженням того, що „єдіной і неделімой" більше не воскресати.

Щодо України, то Шульгін рахує, що для неї може бути тепер актуальною програма „малоросійской автономії" на засадах Переяславського трактату. Шульгін кидає думку, що російські патріоти самі від себе повинні проводити цю ідею, щоби не довести до остаточного відпаду України від Росії. Були часи, коли деякі українські політичні діячі мріяли про привернення Україні прав, застережених їй Переяславським трактатом. Але це були ті часи, коли останні відблиски гетьманської доби догоряли на Україні. Нова доба поставила нові домагання, й ті домагання поволі росли від культурної автономії до областної автономії, від областної автономії до територіяльної автономії, від сеї до федерації, а нарешті до самостійности. Самостійність не так ще давно була не тільки гаслом боротьби, але й істнуючим фактом. Тому, що вона втрачена, то знову залишилася тим гаслом, біля якого обєднується вся свідома національна Україна, без ріжниці стану й політичних переконань. Колись наші прадіди лише пошепки говорили про Переяславський трактат, бо боялися попасти в лісту „Мазепинців" з маршрутою в далекий Сибір. Колись за одну згадку Переяславської угоди сам Шульгін власними руками повісивби того, хто посмівби пригадати про права, забезпечені Переяславським трактатом. Кровю й зелізом, на живому українському тілі, випікала Московщина сотками років всі сліди того трактату. Навіть до сього часу ніхто не знає повного його тексту, а дехто з істориків гадає, що трактат той Московщиною знищений. Коли говорять про Переяславський трактат, то спіраються на тих домаганнях, які робили українські гетьмани перед московським царем за привернення тих, чи инших прав, забезпечених у Переяславі та незаконно відібраних Москвою.

Крім того деякі старі закони, судові, митні й другі справи дають можливість більш-менш виявити характер договору Богдана Хмельницького з московським царем. За характер Переяславського трактату ще й досі ведеться спір: чи було то підданство України Московщині, чи може лише протекторат, чи юнія. Більшість істориків та знавців права, а в тім числі й російський професор барон Б. Нольде, гадають, що то була персональна (особиста) юнія України з Московщиною.

У всякому разі одне є певне, що й після Переяславської угоди Україна задишалася окремою державою, яка правилася своїми власними законами, мала навіть митниці з Московщиною, а також мала права дипльоматичних зносин з иншими державами, що характеризує суверенну державу.

Але Московщина безперервними підступами та хитрощами й насильством поволі ті права зменьшувала, поки не довела до остаточного знищення всіх прав українського народу.

Коли Шульгін каже, що „малоросійська" актуальна програма сьогоднішнього дня мусить бути поворот до Переяславського трактату, то се хиба значить поворот до самостійної української держави, хоч і звязані особою монарха з Москвою. Тому, що нема субєктів персональної юнії (на Україні нема гетьмана, на Московщині — царя), то й Переяславський трактат, помимо всього иншого, тепер вже не може мати значіння. Може тому російські монархісти й підтримують ріжне „гетьманство" Скоропадського, Полтавцева та може кого ще й иншого, щоби відновити „переяславську умову" в останній московській редакції. Та ці зусилля даремні. Коли вже самі обрусителі признають нестримний роспад Росії, то ліпше радилиб на тим, як улаштувати на далі своє московське царство.

Для Українців, що кровю кращих синів написали на своїх прапорах кличі самостійности і соборности, Переяславський трактат має значінне цінної історичної пригадки, що від Москаля „ріж поли та тікай", бо обдурить, обкраде й обезчестить. Занадто дорого для України обійшовся Переяславський трактат, щоб вона могла колинебудь забути на ту науку, яку він їй дав.

КАСОВИЙ ЗВІТ ОБЄДНАННЯ

(За місяць лютий 1927 р.)

I. ПРИХІД:

1) З переносу з попередного місяця		$ 221.40
2) Прихід в місяцю лютім		3,240.53
Загальний прихід		$3,461.93

II. РОЗХІД:

а) ВИСИЛКА ДО КРАЮ:		
1) Рідна Школа	$1,700.00	
2) Інваліди	300.00	
3) „Просвіта" у Львові	200.00	
4) Політичні вязні	200.00	
5) Збірка для села Митинева	200.00	
6) Українська преса	125.00	
7) Революційний Фонд	100.00	
8) Сироти	100.00	
9) На оборону С. Петлюри	100.00	
10) Письменникам	50.00	
11) Вдові по пок. Вітовськім	30.00	
12) Виселенцям на Кубі	30.00	
13) Кошта писем і висилок	34.25	$3,169.25
б) Кошта удержання канцелярії		30.00
в) Подорожні кошта		20.00
Разом розхід		$3,219.25

III. ЗІСТАВЛЕННЄ.

Прихід в лютім, 1927	$3,461.93
Розхід в лютім, 1927	3,219.25
Остає в касі Обєднання з кінцем лютого 1927	$242.68

Обєднанне Укр. Орґанізацій в Америці.

Степан Мусійчук.

ПРАВДИВІ ДІТИ ВІТЧИНИ.

Ви, що любите і шануєте
Великий, сильний нарід свій,
Для него щиро все працюєте,
Даєте сили й труд усей:
Чи знаєте, хто ви такі?
— „Хаотики!"

Ви, що рідний свій край коха-
[єте,
Де родились ви і зросли;
Ви, що за рідних памятаєте
Й шлете їм поміч з чужини:
Чи знаєте, хто ви такі?
— Ви: „простаки!"

Ви, що цінете мову рідную,
Рідні звичаї і пісні;
За Україну, за свобідную,
Готові вмерти у війні:
Чи знаєте, хто ви такі?
— Ви: „горлачі!"

Ви, що монархам не кланяєтесь,
Мольби не шлете до Павла;
Ви, що з ляхами не братаєтесь,
За власні боретесь права:
Чи знаєте, хто ви такі?
— „Киринники!"

Ви, що зрадників усіх гоните,
Що вас в Варшаву хотять ве-
[сти,
Церкви рідної нам бороните,
В найми не даєтесь завести:
Чи знаєте, хто ви такі?
— „Безбожники!"

Ви, що народа не цураєтесь,
Своїх традицій держитесь;
Ви, що „викляття" не лякає-
[тесь,
До світла-правди ідете:
Чи знаєте, хто ви такі?
— „Руїнники!"

Ви, що історію рідну знаєте,
Прадідів славу голосну;
Франка, Шевченка все читаєте,
Біблію нашу пресвяту:
Чи знаєте, хто ви такі?
— Ви: „темняки!"

Ви, що пишете і голосите
Свому народу правду все,
В Римі й в „біскупів" ви не
[просите
Благословення на сесе:
Чи знаєте, хто ви такі?
— „Демаґоги!"

А ви, що пресу ту читаєте,
Що правду пише раз-ураз,
І що боротись помагаєте,
Щоб лихо зникло зпоміж нас:
Чи знаєте, хто ви такі?
— „Анархісти!"

* * *

Нехай ви будете всі „хаотики",
„Руїнники" і инше все;
Нехай ви будете „демаґоги",
Нехай вас хтось як хоче зве:
Ви знаєте, хто такі ви?
— „Правдиві діти Віт-
[чини!".

Шикаґо, Ілл., 26. лютого 1927.

СПРАВА АРЕШТОВАНИХ ПОСЛІВ.

Справа арештованих білоруських послів не сходить з денного порядку всіх політичних нарад і дискусій у Варшаві. Найактуальніша справа тепер — квестія видачі арештованих послів. У цій справі радила лиш комісія посольської недоторканости і конвент сеніорів.

На засіданні комісії посольської недоторканости прийшло богато послів з усіх партій, а також марш. сойму Ратай, мін. Мейштович з вищими урядовцями, підпрокуратор апеляційного суду у Вильні Пшидускі і прокуратор окружного суду у Варшаві Трудніцкі. Перший забрав слово марш. Ратай, зазначуючи, що він просив голову комісії скликати засідання негайно — з уваги на те, що придержування 5 послів в арешті слід уважати за річ ненормальну, з якої треба як найскорше вийти. Одначе якби хтонебудь протестував, то маршалок зреферує цілу справу на пленумі сойму, який перекаже її комісії. Такий протест заложив посол Яремич (Білоруський Клюб). Голова комісії Попель старався переконати посла Яремича, що він повинен узяти назад свій протест проти розгляду справи на комісії, одначе це на ніщо не здалося, тому засідання комісії замкнено.

З черги раджено над тою самою справою на конвенті сеніорів. Постановлено, що відіслання соймом внесення до комісії не матиме характеру першого читання закону, тому дискусія реґуляміново є недопустима, а ціла справа обмежиться до відчитання короткого комунікату про відіслання урядового внесення. Проти того протестували Білорусини й Українці.

Білоруський і Український Клюби мають намір зголосити внесення на поставлення уряду в стан обвинувачення перед Державним Трибуналом за зломання ст. 21 конституції, а також внесення на заяву недовіря для марш. Ратая. Перше з тих внесень на основі ст. 59 конституції мусіло би здобути більшість три пятих голосів при присутности принаймение половини всіх соймових послів.

Гр. Возняк.

ІСТОРІЯ ОДНОЇ ПІРАМІДИ.

Це є історія піраміди фараона Менефта XIV. і його самого.

Коли Менефт, після смерти свого попередника, вступив на єгипетський престол, то у молодости своїй думав про горду і величаву будучину, яка завдяки йому станеться теперішністю. А станеться воно тому, щоби будучим поколінням дати свідоцтво його могучости. Але щоби створити вічний символ своєї могучости, то вісім днів після того як вступив на престол, велів будувати піраміди. Радів уже тією хвилею, коли то в пишноті і величі зложать його в тій піраміді на вічний спочинок і воскресення.

Хоч як король вірив у свою велику будучину, всетаки хотів іще, щоби жрець-звіздар потвердив йому те, в що він вірив. Бо він думав, що небесні світила лише тому кружляють своїми вічними шляхами, щоби він міг казати відчитати собі з них свою будуччину.

Тому одної погідної ночі прикликав на вежу своєї палати мудрця Нефрита, щоби спитати його про свою будучину. Була невисказано чудова ніч. Воздух був чистий і ясний, тисячу мрій було в ньому, наче привіти будучини. На далекому овиді зорі вияснювали фараонову долю. Ніль плив тихо; могутній і загадочний наче тайна життя.

Звіздар довго досліджував. Потім похилився низько й мовчки перед фараоном. Фараон ждав нетерпляче, аж Нефрит знову підвів голову, щоби пильно глядіти йому в очи.

Та щойно після кількакратного приказу рішився жрець відкрити, що він прочитав із зір.

— На небі стоїть лише одно — сказав він — і все тесаме. Тобі, пане, не судилось колись спочати в піраміді в королівських почестях, вижидаючи воскресення.

Ці слова дуже розсердили Менефта і він слідуючого ранку приказав відрубати голову звіздареви. Але цим, самособою, не усунено ще зі світа пророцтва. Воно пригнітало фараонову душу. Ба, фараон у своїй люті й упертости велів взяти до будови піраміди ще тисячу робітників. Чудова будівля помало піднімалася високо до неба. Як Менефт бачив усю цю красу, в якій колись мало спочати його тіло, то в ньому зроджувалося почування тріюмфу, начеб уже побідив судьбу. Тай ще справляло йому велику приємність глядіти на зорі гордо-згірдливо. Нераз у ясну, погідну ніч із своїм дорадником Кемалем (що виховувався змалечку разом із ним) виходив на вулиці Теб у багряниці, короні й зі скиптром, щоби зоряній ночі показатися в своїй повній величі. А той Кемаль був такий дуже подібний до фараона, начеб був його рідним братом. Раз у таку ніч пройшла попри обох них якась дівчина і — не оглядаючись — зникла в найближчому домі. У правій руці держала невеличкого кота, а в лівій ліхтарню. При світлі ліхтарні Менефт побачив зовсім добре, яке то гарне й свіже було личко в тої дівчини. Він як стій хотів іти за нею у хату, але його дорадник здержав його. Напімнув його, пригадуючи йому його королівську багряницю.

— Пане, — сказав він — подумай лище, хто ти та що ти в святочному одязі!

— Що ти кажеж? — спитав Менефт, стараючись вирвати в Кемаля свій плащ, який він іще кріпше держав.

— Корона і багряниця лише залякали би цю дівчинку, — відповів Кемаль — і вона з причини пошани не відчувала би инших почувань для тебе.

Фараон подумав хвильку, а потім сказав Кемалеві, щоби обмінявся з ним одягом. І зараз переодягнений у темний Кемалів одяг, увійшов у хату, якої двері не були зачинені.

Кемаль у королівській багряниці похожав помало вулицею сюди й туди і кождий раз радів, як міг відповісти ласкаво на покірний привіт прохожого. А тимчасом Менефт стояв у хатині, освіченій ліхтарнею, повній котів. Посеред котів стояла ця гарна дівчина. Вона доглядала котів і бавилася з ними.

Вона зачервонілася й збентежилася, як незнакомий заговорив до неї. Але небаром осмілилася і говорила сміло й усміхалася. Вона називається Ірас, а її батько плекає святі коти для святині богині Гутори. У ночі, коли коти не хочуть спати, вона мусить виходити з ними на подвіря. Але все мусить добре вважати. Саме тепер принесла одного кота до хати, якій був утік їй.

Таке оповідала дівчина. А була вона така гарна, що фараон забув і про смерть і піраміду і воскресення. Так сильно заволоділо ним життя. Біле місячне світло кидало на темінь ночі сяйвом наче срібним весільним серпанком, а повітря було тужливо-беззвучне. Коти витягалися, лестилися до дівчини. А вона кращала кождої хвилини.

Пригода з тої ночі повторилася ще нераз. Кожен раз фараон підкрадався в темному плащі до хатини, а його дорадник у короні і зі скиптром приймав привіти прохожих.

Аж раз сказав до нього фараон:

— Бачиш, ти знаменито вмієш відгравати ролю володаря. Тому відгравати мет цю ролю цілі три місяці, аж поки я не вернуся.

Кемаль був дуже вдоволений з цього. І сидів він у короні, зі скиптром у руці на фараонському престолі, так начеб нічого иншого й не робив за ціле своє життя.

В тихі, довгі ночі усміхалися зорі, сміялись глядючи на долю фараона. Бачили, як в раменах Ірас забував увесь світ. А тимчасом тисячі робітників викінчували його піраміду. Та прийшла хвиля, що судьба пробудилася зі сну вижидання.

Тоді то до міста сто воріт приїхала асирійська княжна. Висока тебанська Рада визначила її на дружину Менефта XIV. і на королеву Єгипту. Так отже Кемаль мусів привітати її наче король, щоби одружитися з нею і жити з нею як із жінкою, аж до повороту його володаря.

Молода дівчина на привітання відхилила трохи серпанок, який досі закривав її лице. Кров Кемаля, що вже й так був розгорячився вином, заграла і мнимий фараон упав мертвий на землю наслідком удару серця.

Після його смерти весь Єгипет покрився глибокою жалобою, піднялось велике голосіння. Похоронили його з королівськими почестями як Менефта в найгарнійшій, найвеличавійшій піраміді.

Молодший фараонів брат вступив на египетський престол і вже на другий день одружився з асирійською княжною.

А справжній Менефт жив незнаний з дружиною Ірас у малій хатині. Не завидував ані братові державного престола, ані мертвому Кемалеві величавої гробниці. А як у тихі, зоряні ночі мерехтіла піраміда, то в тихому зворушенні згадував пророцтво і того мудрцязвіздаря.

Отсе є історія піраміди фараона Менефта XIV., піраміди, яка таки не була його гробницею.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДО ВІДОЗВИ ЗБАРАЖЧАН.

Дня 11-го лютого 1927. появилась в „Свободі" ще одна з многих відозв до Збаражчан в Америці.

Будучи одним з тих, що в самім початку сповнив свій обовязок зглядом свого повіта, мене разить байдуже відношение Збаржчан в Америції до справи помочи в будові Українського Народного Дому в Збаражи.

Що з ними сталося? Ті Збаражчани, що колись в часі трискучого морозу, сніговиці й инших невигод йшли громадно на політичні віча по дві милі, ті, що перші пробудилися зі сну, будили инших до боротьби-поступу і богато тих, що колись були чинними помічниками „ковалів" Збаражчини, сьогодня сидять безпечно в Америці глухі, сліпі й німі на всякі зазиви до помочи тій роботі, котру вони зачали, а їх брати в краю стараються продовжати й уліпшати.

Не вірю, щоби ті колишні робітники Збаражчини не розуміли так великої ваги, як потреба культурного осередка, котрим має стати Український Народний Дім в Збаражи. Чи упилися зарозумілістю, чи може партійні табори й дещо змінені переконання здержують їх від так пекучої і на часі справи? Зарозумілість тут пуста, а партійність не має ріщучо оправданої підстави, бо чи не всі ми ходили до однакової школи, на одні і ті самі віча, до однакових читалень і т. д., але се все не відбилося на нас в формі одної думки, одних і тих самих поглядів політичних? Будучий Український Народний Дім в Збаражи витисне своє пятно на дорослаючім поколінню і підготовить його до боротьби на всіх шляхах діланя.

Збаражчани, котрі давали свій доказ розуміння й солідарности будучи в краю, повинні зложити це саме свідоцтво й й тут в Америці складанням своїх датків на укінчення Українського Народного Дому в Збаражи. Тим вони дадуть примір другим. Нас повинен загріти примір розуміня справи й солідарности поселенців з Тисьмениці, котрі на перших зборах в невеличкім числі, бо ледви 45 осіб, зложили суму 1460 доларів.

Український Народний Дім в Збаражи має своє значіння для всего українського народа. Прецінь зорганізованість українського народа на цілім просторі буде тоді переведена, як буде він зорганізований по одиноких місцевостях і повітах. Кождий повіт України се одна цеголка в будові України. Чим сильнійша така цеголка, тим сильнійша вся будова. Наша акція мусить відбитися на других повітах. Чим краще ділом ми виставимо в Збаражи, тим кращий примір поставимо другим повітам.

Тому я пишу про повітову справу, забираю на неї місце, яке моглоби придатися безпосередно на загально українську справу. Я пишу се, щоби Збаражчани знали, що на них диляться очи решти України. Чейже се збудить зі сну всіх Збаражчан та зробить, тиждень Збаражчан в Америці, котрий почався 27. лютого, великим успіхом.

Д-р Андрей Борак,
Ню Йорк.

ЧИ ВЖЕ ПОБІДА, ЧИ ЩЕ НІ?

Коли я писав свої дописи до „Свободи" перед українським греко-католицьким конґресом, я предвиджував те, що сталося. І тому я пригадував, що треба справу брати основно, а не тільки по верхах.

Нині еп. Богачевський, що правда, забрався і дехто може вже за богато тішиться. Та ще за рано себе дуже потішати. Богачевський може не вернути, а може і вернути. Се залежить від того, що в Римі йому скажуть. А дехто може забути запитати себе одно: чи Богачевський робив на власну руку, чи по наказу згори? Коли на власну руку, тоді одно, а коли по наказу, тоді пригадується така наша поезийка, де опвідається ось яка пригода:

Була річка. І риба в ній була. А над річкою рибалка жив і рибу в річці ловив. Та от впали дощі. Тиха річка заревла. Гуде, шумить, клекоче, все з собою забирає. І ятір бідного рибалки вона забрала і понесла.

Взяли рибалку і жаль і досада. Подумав він, пожурився, погомонів з жінкою, а там і пішов свою малу річку до великої ріки позивати. Яким правом може вона його добро забирати!

Йшов він туда не день, не два, не три, поки туда дійшов. Та ось вже та велика бажана річка перед ним.

Біжить він, прибігає, аж остовпів... По тій великій ріці плавуть хати, хліви, стіжки, всяке людське добро. А між усім тим побачив він і свій ятір, що мала річка його до великої занесла.

І не кажучи нікому нічого, чоловік мовчки до дому повернув.

Байка вона, але велику правду нам розкриває. Вона каже: Думай чоловіче, що робиш!

Не треба засипляти, потішаючи себе, що все буде добре. Памятаймо, що може повернутися сам Богачевський, або може прийти другий такий, як він. Або врешті можуть справу розтягати на літа — якесь ні жий, ні гниць, поки теперішне покоління не минеться. Всяке може бути.

І тому, по моїй думці, і вибраний комітет і народ не повинні справи засипляти. Про справу треба дальше думати, справу треба обговорювати.

Треба памятати, що еп. Богачевський і Рим, се одна сторона, а народ, се сторона друга. Вони дбають про себе, а народ повинен про себе дбати.

Може бути, що теперішний виступ народу в обороні своїх прав, се лише початок до того, що має прийти дальше. Бути може, що доперва дальша народна акція докаже, що еп. Богачевський помилився, звуючи український народ рутенами.

Бачу, що в Голосах Читачів в „Свободі" живої думки стає щораз менше. Знак, що народ засипляє. Та хиба вже нема нічого потрібного до обговорювання? А саме: тримаймося, не даймося... ще ніякої творчої думки не виявляє, ані другому думки не дасть, ані нової думки не розбудить. Мені Злучені Держави за далеко, щоби я міг подрібно входити в тамошні справи, але місцеві Українці повинні мати більше живого матеріялу до писання.

Василь Буряник,
Губбард, Саск., Канада.

ДВА ТАБОРИ.

Уже рік минає від часу, як українські католики в Америці стали розходитися зі своїм єпископом. Як щирий представник чорного інтернаціоналу, єпископ уважав своїх вірних за вівці, а себе за пастиря. Вівці, як звичайно худоба, мають бути покірні, слухати сліпо пастуха та його собак. Батіг, палиця, бук, собачі зуби се добрі способи на овець. Вівці мають йти туди, куди їх пастух гонить. Хотьби на заріз, вони мають іти без спротиву, смирно, покірно.

Представник чорного інтернаціоналу привик мати до діла зі слухняними черідами і його дуже обурило, коли побачив щось інакшого, як він привик бачити в Польщі. Як українські католики заявили, що вони не є ніяка череда, яку пастирі можуть заганяти, куди їм хочеться, тоді чорний інтернаціонал пустив у рух широку машину, щоби своїх вірних заголюкати. Кричав епископський редактор, лускали з батога епископські дорадники, крилошани й шамбеляни. Та се все нічого не помагало. Люде не хотіли бути чередою, Люди заявили, що вони люди, не худоба.

Чимбільше завзятих способів уживав чорний інтернаціонал, тим завзятійший ставав народ і тим більше людий переконувалося, що справа по стороні народа. Дійшло до того, що коли громади постановили зробити нараду, щоби повести на ширшу акцію проти чорного інтернаціоналу не розбитими, але злученими силами, то на сей зїзд прибуло 84 громади, себто подавляюча більшість парохій. Чорний інтернаціонал пробував відбити нових провідників, які нарід собі вибрав на зїзді, від народа в сей спосіб, що їх „викляв", та сей проклон не відобрав провідникам громад довіря серед вірних. Противно, від проклону громадяни побачили, що провідники громад справді добре обороняють їх добро.

Сей виступ народа, майже однодушний, був першим важним кроком до створення виразного табора, що має боротися проти чорного інтернаціоналізму, що нас хоче вести, куди йому подобається, хочби до Варшави. Другим важним кроком на тій самій дорозі, був зїзд, котрий відбувся в Ню Йорку, а про котрий я вичитав новинку в Свободі.

На сей зїзд прибуло коло трийцять священиків. Правда, се мале число в порівнанню з числом громад, які вислали своїх представників на зїзд, але я думаю, що на загал воно гарне число. Не один не сподівався, що серед священиків найдеться одна третина, яка не подивиться на всякі закази, заборони, кари, як наш нарід каже тепер, канони, але зробить те, що їй честь каже робити, і совість, і любов до свого народа.

Треба знати, що на священиків був згори натиск більший, як на громади. Священика, що стоїть з народом, чорний інтернаціоналізм може легко знищити, тоді як простого вірного церкви може лишень „канонами" та проклонами страшити або з церкви викинуть, що неодному така кара, як тому циганови, котрого господар за пліт викинув. Тому, як серед українських священиків найшлося трийцять, які станули з народом, то справа й серед священиків стоїть добре. Щоби всі йшли за правдою, того годі було сподіватися, бо прецінь і серед самих 12 апостолів Христа найшовся один, що не пішов за правдою.

Конґрес громад з одного боку, а з другого боку зїзд священиків виразно розділює нинішне церковне громадянство на два виразні табори. З одного боку стоїть вісімдесять громад та трийцять священиків. З другого боку стоїть десять громад та шістьдесять священиків. Перший табор стоїть за тим, що нарід не худоба, яку „пастирі" мають право вести туди, куди їм подобається: у Рим і Варшаву. Що нарід має право заряджувати своїм церковним майном та стерегтися перед чорним інтернаціоналізмом через впливанне на вибір священика в парохії та вибір епископа для дієцезії.

Другий табор уважає, що вірні се вівці, які мають іти сліпо, туди, куди їх женуть. Громади не мають мати ніяких прав, лишень платити, платити й платити, і слухати, слухати й слухати.

Як хтось голосить, що оба табори погодилися, той брише, бо межи двома таборами згода неможлива. Побідити тут мусить одна або друга сторона. Залагода тут неможлива, бо тут не ходить за особи, але за засаду.

Я радуюся, що священичий зїзд у Ню Йорку подав до газети імена священиків, що стали за народом проти чорного інтернаціоналізму. В сей спосіб табори різко від себе відрізуються. Від нині народ буде знати, котрі священики стоять за народом, котрі проти нього, котрі кинули свій жереб за народом, а котрі далі думають опиратися проти народа на силу епископа, Риму, чи Варшави.

Василь Дроботій.

КУДИ ЗАВЕЛА НАС ГЕТЬМАНСЬКА СІЧ.

Кому тільки попаде до рук часопис „Січ", цей вже орієнтується, куди завів Січ теперішний провід Січової Організації. Нема в Січи тої лагідности, ввічливости і привітливости, які повівали з неї через довгі літа і притягали до себе серця нашої іміграції. Там тільки тепер політика й то та найлива і лякейська. Тому радо витають Січовики той пробліск, який нам засвітив від нюйорського січового зїзду, який рішив ратувати Січову Організацію і по вернути її на давний шлях.

Думаю, що робота піде тепер красше. Бо от завалився вже гетьманський лідер в „Провидінню", а не стане його, не стане і Скоропадщини в Америці, бо не буде кому навіть дописей до Канади і краю писати. Бо дітройтські гетьманські лідери П. Крупка чи Шеремета таки не дадуть сами ради і треба буде Скоропадщину ліквідувати.

І коби то скорше тільки наступило. Бо ми тут в Дітройті найкрасше знаємо, що це гетьманщина, бо гетьманщина наша це куманне з Ляхами, це відвернене уваги нашого народа від визвольної боротьби і поступу, а завертання до боротьби за календар. В тих двох пунктах проявляється діяльність гетьманства в Дітройті. Це факт, якого тут ніхто не заперечить.

Та я думаю, що що було, те минулося. Найвисша пора, щоби й останки, недобитки гетьманських Січей побачили, що вони на лихій дорозі. Вже навіть ними самими спроваджений прелегент атаман В. Черський скритикував тут в публичних відчитах Скоропадського так, що гетьманцям аж соромно було слухати.

Найвисша пора, щоби гетьманська старшина віддала вже провід Січової Організації в другі руки. Бо вона ..... чого вона дійшла за три роки свого урядовання: ото розбила Січ цілковито. Тепер другі будуть направляти те, що вона попсувала.

О. Рубаха,
Гамтрамк, Мішиґен.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Тов. Український Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє своїх членів, що місячний мітинґ відбудеться в суботу, дня 5-го марта, о год. 6-ій вечером, в гали від ч. 72 Моріс ул. Обовязком кождого члена є прибути на час, заплатити свої вкладки, бо о годині 7.30 мітинґ буде замкнений. — А. Онисик, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 209, повідомляє всіх своїх членів, що мітинґ місячний відбудеться дня 6. марта, в неділю, о першій годині пополудни. Проситься всіх членів явитися на сей мітинґ, бо є важна справа до полагодження. Котрий член не явиться, буде караний після статутів і буде суспендований. — Михайл. Вадяк, предс.; Іван Якимів, секр.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ГЕМТРАМК, МИШИҐЕН.

Смерть Івана Піляка.

Дня 19. лютого 1927. помер тут довголітний член Українського Народного Союза. Належав він до Товариства імени Маркіяна Шашкевича, від. 94. У. Н. Союза. Мав він при смерти 45 літ. Полишив жену й 3 діточок, які всі вписав у ряди Українського Народного Союза.

Покійний родився в селі Сторонна, дрогобицького пов., в Галичині. До Америки приїхав 1906 року, а до Українського Народного Союза вступив 2. січня 1915 року. В 1920 році був предсідателем в Товаристві і через рік провадив взірцево свою роботу. Помер вимучений хоробою кількох місяців. Покійний жив з кождим знакомим у згоді. Належав він до цілого ряду організацій, як до Січи, Українського Горожанського Клюбу, парохії, то що. Він усе й всюди старався помагати українським справам та радо спішив з поміччю на громадянські заклики! Товариство ім. Маркіяна Шашкевича втратило в Покійному одного з більше діяльних членів.

Похорони покійника відбулися дня 22. лютого о 10. годині рано. На похорони зявилися великі маси народа. Члени Товариства ім. Маркіяна Шашкевича й Січи зявилися ґреміяльно. Похоронний похід, в якому Січовики машерували карною лавою, з українськими й американськими прапорами, незвичайно імпонував Американцям. Карність імпонувала кождому, свому й чужому, що приглядався походови.

Незгідливою нотою на похороні була, на жаль, прощальна промова о. К. Курилла, котрий хотів використати похорон для зведення своїх партійних порахунків. Підчас прощального слова став він говорити про Січ, що її хтось оплюгавлює, натякав на ворогів, що проти неї боряться. В сей спосіб він хотів підперти валячійся монархізм, для якого пропагандує він навіть церковної проповідальниці вживає в демократичній републиці. Та його слова зробили якраз противне вражіння, як він сподівався. Учасники не похвалили прощальної промови о. Курилла. Всі чули, що на похоронах не місце пропагувати монархізм. Люди наші розуміють, що Січ має ворогів, але ворогами Січи народ признає власне тих, що нищать демократичний устрій Січи. Січ розбивають ті, що насаджують їй чужий нашому народови та всьому краєви монархізм. Та Січи вони не розібють. Нарід повстане та вратує свою організацію перед розбивачами.

Так розважав народ, вертаючи з похоронів дорогого нам Покійного горожанина Івана Піляка.

Учасник.

ЗІ СПОРТУ.

ГАРКАВЕНКО ПОБІДИВ В НЮАРКУ.

Борба устроєна Жак Пфефером в Нарюку стягла богато публики на галю борби. Лишень Гаркавенко появився на плятформу публика привитала його грімкими оплесками. В першій парі боровся індієць Вінґо і побідив Тамсона в 15 хвилинах поляк Стасяк побідив двох борців першого в 12 а другого в 15 хвилях. Гаркавенко мав тяжшу роботу бо аж по 25 хвилях, коли підняв поляка Сікорського в воздух і покрутив його млинком, положив його на лопатки. Другий раз забрало йому лишень 15 хвиль положити поляка на лопатки.

ГАРКАВЕНКО БОРЕТЬСЯ В РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Наконець Українці в Рочестер будуть мати нагоду бачити боротьбу Гаркавенка в пятницю, 11. марта в великій Конвеншен Гали.

В головній парі буде боротися Гаркавенко до побіди. Також будуть виступати другі борці. Приїзд великого українського силача до Рочестер викликав велике зацікавлення межи Українцями. Проситься Українців з околичних місцевостий прибути і подивитись на силу Гаркавенка.

ГАРКАВЕНКО БУДЕ БОРОТИСЯ В БОФАЛО, Н. Й.

На просьбу американського спортового клюбу Гаркавенко буде боротися в Бофало, Н. Й. В короткім часі Українці будуть мати нагоду побачити сего славного силача. Оголошення появляться у всіх часописах.

ГАРКАВЕНКО БОРЕТЬСЯ В ФІЛАДЕЛФІЇ.

На просьбу українськоі кольонії в Філаделфії, менаджер Жак Пфефер устроює борбу в середу, 9. марта в великій галі Олимпія Атлетік Клоб, ріг другої і Крістіян улиці. В головній парі буде боротися Гаркавенко. В другій парі поляк Стасяк та ще другі борці. Запрошується всю українську кольонію прийти та подивитися, як Гаркавенко бореться.

ВІДОЗВА

УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

По західно-українських селах розкинено слідуючу відозву:

До молоді Західної України!

Вставайте! Кайдани порвіте
І вражою, ляцькою кровю
Волю окропіте!

Західно Українська Національно-Революційна Організація звертається то Тебе, українська молоді, в той важний час і кличе до Тебе словами нашого Великого Революціонера Тараса Шевченка: вставайте, кайдани порвіте і вражою, ляцькою кровю волю окропіте!

Сім літ минуло від страшного дня, коли галицька армія перейшла Збруч, уступаючи перед ляцькими ордами, узброєними французськими танками і гарматами. Лях-звірюка спинився над Збручем, бо пощо йому пертися дальше, коли можна було погуляти в безборонній країні Романа і Данила, на нашій нещасній Західній Україні „батьками орати, матерями волочити" — як каже наша стрілецька пісня.

Сім літ з горою треває це страшне пекло, яке зробили Ляхи з нашої землі. Тисячі — ба — десятки тисяч скатованих жертв погинуло в ляцьких тюрмах, в таборах смерти, — в поліційних арештах. Тисячі українських селян, інтелігентів, робітників і молоді мучиться ще й досі в польських казаматах. — А що діється на так званій волі? Що твориться по селах, по містах і місточках Західної України? Де ділися ті здорові, веселі парубки і дівчата, бадьоре студенство, міщанство та здорове робітництво, — де ті вишневі садочки і повні обори, чистенькі хати, обсіяні поля, набиті читальні, замаєні січові майдани? А де та українська молодь, що скрізь по селах робила муравлину освідомлюючу роботу серед трудових народніх мас? Нема її, щезла мов камфора! Заголюкана, збентежена, розбита, незорганізована... Що з Тобою, українська молоді - цвіте народу, одинока наша надіє? Чому з рядів твоїх не повстали ще местники за ляцькі знущання й катування, за пожари і руїну? Чи замісць крови вода пливе в Твоїх жилах? Чи замісць серця, каменюка виросла в твоїх грудях? Гей, схаменіться — опамятайтеся! Зверніть з блудної дороги! Доволі ходити з заложеними руками, або смирненько приучуватися до служби у Ляхів! Ставайте в ряди національної революції! Це одиноке ваше завдання, одинока ваша ціль життя! Доки ляцьке насильство не буде зломане, доки західно-українські землі не проженуть ляцького наїздника, українська молодь не має права годитися з судьбою, ладнатися до якоїсь там ніби „реальної роботи"! Це прямо безглуздя — а що гірше, злочинне замодурство, негідне нащадків славного українського народу, який колись був осередком культури східної Европи і тепер ще має всі дані бути одним з перших між культурними народами світа. Але культура без волі, це абсурд і неможливість, так само, як неможливостю є жити порядному чоловікови з розбишакою в одній хаті. Читали ви бодай побіжно всесвітну історію, то знаете, що ані один поневолений нарід не може розвинути власної національної культури, доки не зорганізує своєї власної держави. Начало національної революції, це активний почин до державного будівництва. Національна революція, це угольний камінь національної культури. Тільки рішуча, непримирима, безоглядна боротьба з ворогом на кождім кроці, на кождому місці і в кождій хвилі, отсе головне завдання української молоді. Бо українська молодь не має иншої можливости і иншого виходу, бо знеможені батьки, зневажані матери і сестри чекають, чи повстане местник з їх кости і крови.

Тому негайно братися до революційного діла. Ціла Західна Україна мусить зароїтися тисячами підпольних революційних гуртків, які негайно мусять взятися до діла, бо ворог не спить; він з кождим днем закріплюється, використовуючи оспалість і байдужність нашої молоді. Ляхи вкрадаються мов вовки в отару овець, перетягають на свою сторону сотки сладодухів, формують з нашої молоді яничарські кадри. Так не сміє дальше бути!

Українська молодь мусить вимести сміття зі своїх хат і створити один, національний фронт проти ляцького грабіжника.

Сільське парубоцтво, міщанська і робітнича молодь та студенство має станути одною лавою.

Уся західно-українська молодь нехай стає в національно-революційні боеві ряди. Сірак чи полотнянка, сукмана або робітнича чи студентська блюза, це другорядна справа, а головна — Велика, Обєднуюча, Свята Ідея, це визволення Західно-Українських земель з ляцької неволі шляхом активної, безпощадної, революційної боротьби аж до побіди.

У Львові в грудні 1926.

Західно-Українська Національно-Революційна Організація.

ДОН КІХОТИ.

ЗЇЗД „РУСОК-ОГО НАРОДН. ОБЕДИНЕНІЯ".

Була у нас колись сильна русофільська партія, котра голосила, що Українці є тільки племенем одного „русского", цебто російського народу. Ця партія була колись о много сильніша ніж одинока тоді „українофільська" партія „народовці", що стояла на становищі національні окремішности Українців на цілім їх етнографічнім просторі від верхів'я Вислока по Кавказ. Нині галицький Українець може не повірить, бо не зрозуміє, як думка національної єдности з Москалями могла мати у нас більшість. Але фактом є, що так було. Світської інтелігенції ми мали тільки малу жмінку. Нашою інтелігенцією було духовенство, а десять десятих цього духовенства визнавали націоналізм „русскій". Наше селянство, о скілько було „національно свідоме", було під впливом і проводом свого духовенства, значить, творило „русску" партію. Консеквенцією національної орієнтації були також правнодержавні стремлін-ня. Русскіе Галичани, котрі називали себе „твердими Русинами", котрих „українофіли" звали „москвофілами" або „кацапами", стреміли до прилучення Галичини до Росії. Супроти того, що пропаґувати цю думку не позволяли дуже строгі постанови австрійського карного закона, партія пропаґувала тільки язикову і взагалі „культурну єдність" австрійських „русских" з російським народом. Кличі про „культурну" єдність з Росіянами були тільки фіговим листком, прикриваючим російський державний ірердентизм „москвофілів".

Українофіли голосили „національну" єдність Галичан з населенням Подніпровя, яке тоді називано у нас російською Україною. З тої „національної" єдности розвинувся фіговий листок, яким українські націонали закривали український державний ірердентизм.

В своїм первопочині „москвофільство" було у нас противпольське. Польську суприматію в Галичині воно поборювало завзятіше і послідовніше ніж „українофіли", зпосеред котрих час до часу виринали політики і політичні ґрупи, які пускалися на угодові проби з Поляками. Для приміру згадаємо тільки Качалу, Лаврівського, Барвінського. Між москвофілами було таке немислиме і саме непримиримість гнала селянство в рамена москвофільських партійних організацій. Селянин звав цю партію „твердою", себто партією, якої Поляк не зігне і не зломить.

Такий стан змінявся в міру, як гору брав український націоналізм. Розвелася сильна національна українська інтеліґенція, за нею пішли маси народу. Провідники останків москвофільства бачили ясно, що ще пару літ, а з російської національної думки в Галичині і слід щезне. Знищення, а бодай підрізання українського націоналізму стало питанням життя російської національної думки. Провідники галицьких „русских" додумалися до того, що всю енергію партії треба тепер звернути проти українського націоналізму. Значить, що аж до хвилі знищення українства треба всеросійський політичний ірердентизм і боротьбу проти Поляків завісити на кілок. Колиж уже це треба було зробити, політична рація вимагала зединитися з дотеперішним своїм ворогом і спільно з ним вдарити на спільного ворога: українського націонала. Ось дорога, якою провідники галицького москвофільства з Дудикевичем на чолі зайшли до пануючої тоді польської партії— „краківської" під проводом тодішного намісника Галичини, ґрафа Андрія Потоцкого. Ось жерело польсько-московської коаліції проти українського націоналізму.

Цей зворот в політиці наших „русских" скріпив штучно їх політичне значіння, але одночасно в нутро партії кинув бакциля гнилі і розкладу. Москвофіли старої дати не погоджувалися з польонофільством проводу. Це була вода на український млин. Утворення самостійної української держави на Подніпровю і її дерусифікація зробила російську національну думку безпредметовою. Вона лише тоді могла би мати, як не рацію, то бодай вигляди на успіх, коли би була надія зрусифікувати Подніпровя і до послідного накорінка викорчувати там українську національну думку. Наслідки розвалу царської Росії знаціоналізували Україну бувшої Росії і тимсамим зробили безпредметовою російську національну думку в Галичині. Хто нині силкується цей русицизм воскресити, хто його пропаґує і орґанізує, той грає смішну ролю Дон Кіхота. На такий донкіхотизм пускаються деякі недобитки галицьких „русских". Надіються, що стануть на ноги, коли на місце відпавшої від них маси Галичан причалять до них всякі царські чорносотенці, які з українськими землями бувшої Росії прийшли під Польщу. Ті Дон Кіхоти надіються також, що діставнуть поміч Польщі, якій український націоналізм не по нутру. Ця надія не є марна.

Пробою відбудови „русской" партії між галичанами був зїзд „Русского Народ-ного Обединенія", скликаний на день 2-го лютого ц. р. до Львова одиноким „русским" послом в польськім соймі, Серебряніковом. Хто тямить давні „кацапські" зїзди, — з території о половину меншої ніж наша нинішна етноґрафічна територія, той мусить признати, що послідний зїзд, хоч протеґований правительством, котре береться „вбивати клин", був дуже, дуже мізерний. Хоч зїхалися майже всі „русскі" священики і майже вся інтеліґенція „русских" Дон Кіхотів, зібралося всего-навсего до 200 осіб. Головою збору був бувший посол до російської думи Лелявський заступниками др. Сохацький з Турки, купець з Бродів Поліщук, студ. Луцик і інж. Браєрський. На зїзді говорилося богато про справи православної церкви, причім, очевидно, поборювано її українізацію. Посол Серебряніков зволив ласкаво заявити, що „русскіе" не є ворогами Українців, ні Білорусинів. На чолі нової управи орґанізації (РНО) поставлено Короля, лікаря з Берестя. Зїзд закінчився піснею „Пора за Русь". — („Рада").